

Considerații cu privire la admisibilitatea contestației la executare în cazul titlurilor de valoare. Distincție față de opoziția la executare

Florin Mihăiță, judecător,
Judecătoria Sectorului 4 București

Rezumat:

Contestarea executării silite efectuate în baza unui titlu de valoare (filă cec, cambie sau bilet la ordin) prezintă anumite particularități față de contestația la executare reglementată de dispozițiile art. 399 alin. 1 C.pr.civ., întrucât art. 54 din Legea nr. 59/1934 privind cecul și art. 62 din Legea nr. 58/1934 privind cambia și biletul la ordin reglementează o procedură specială de contestare a validității titlului executoriu și a procedurii de executare efectuate în temeiul acestuia – opoziția la executare.

Această procedură specială de contestare a titlului executoriu reprezentat de un titlu de valoare se distinge de contestația la executare din mai multe puncte de vedere ce au o importanță practică semnificativă: termen de exercitare, competență teritorială de soluționare, posibilitatea suspendării executării silite, calea de atac împotriva hotărârii instanței și apărările ce se pot formula.

Abstract:

Challenging in court the enforcement made under a payment instrument (cheque, bill of exchange or promissory note) reveals certain features besides the appeal against enforcement governed by art. 399 par. 1 of the Romanian Civil Procedure Code, having regard that art. 54 of Law no. 59/1934 on the check and art. 62 of Law no. 58/1934 on the bill of exchange and promissory notes governs a specific procedure for challenging the validity of enforcement and enforcement proceedings conducted under it - the opposition to execution.

This special procedure to contest the enforcement made under a payment instrument is distinguished from appeal against enforcement in many respects that have significant practical importance: terme to exercise, jurisdiction to resolve, the possibility of suspension of enforcement, the appeal against the decision of the court and defense motifs that may arise.

Keywords: procedure of forced execution, appeal against enforcement, validity of enforcement, payment instruments, value titles, check, promissory notes, bill of exchange opposition to execution, special procedures

↑ În ceea ce privește contestațiile la executare îndreptate împotriva executărilor silite care se efectuează în baza unor titluri executorii reprezentate de titluri de

valoare - îndeosebi bilete la ordin și file cec - în practica judecătorească s-au conturat mai multe opinii în ceea ce privește opoziția la executare reglementată de art. 54 din Legea nr. 59/1934 privind cecul și art. 62 din Legea nr. 58/1934 privind cambia și biletul la ordin și posibilitatea de a formula contestația la executare reglementată de art. 399 alin. 1 C.pr.civ.

În acest sens, există opinii în sensul: a) respingerii ca inadmisibilă a contestației la executare întemeiate pe dispozițiile art. 399 alin. 1 C.pr.civ. în cazul în care s-a emis somația cambială⁷⁴⁸; b) calificării contestației la executare ca fiind opoziție la executare; c) soluționării contestației la executare conform temeiului juridic ales de către contestator (opoziție la executare sau contestație la executare potrivit dispozițiilor art. 399 alin. 1 C.pr.civ.); d) soluționării în cadrul aceluiași proces atât a opoziției la executare, cât și a contestației la executarea propriu-zisă⁷⁴⁹.

Apreciem că aceste interpretări se datorează în mare măsură lipsei unei reglementări unitare sau cel puțin suficient de clare în ceea ce privește titlurile de valoare și obligativitatea emiterii somației cambiale prin transcrierea exactă a cambiei sau a biletului la ordin, fiind cunoscut faptul că, în practică, de multe ori organul de executare nu emite și somația cambială, ci apelează la procedura de drept comun atunci când începe executarea silită a unui titlu de valoare.

În raport de prevederile art. 399 alin. 1 C.pr.civ., contestația la executare propriu-zisă este acea contestație la executare îndreptată împotriva actelor de executare prin care se urmărește desființarea acelorora întreprinse cu nesocotirea legii.

Executarea silită efectuată în baza unui titlu de valoare trebuie soluționată de către instanța de judecată potrivit temeiului juridic indicat de către debitor și în limitele determinate de calea de contestare aleasă, cu o singură excepție ce privește situația în care se invocă apărări privind validitatea titlului de valoare devenit titlu executoriu.

În cadrul acestei forme a contestației la executare se disting două categorii: a) **contestația la executarea silită însăși**, prin care, valorificându-se motive ce vizează impedimente la executarea silită ori cauze de nulitate ce afectează o anumită executare în întregul ei, se ajunge la desființarea procedurii execuționale; b) **contestația la executare îndreptată împotriva unui act de executare** este acea contestație prin care se invocă nesocotirea regulilor de procedură a executării silite și săvârșirea unui sau unor acte de executare nelegale și se solicită desființarea numai a actelor de executare efectuate cu încălcarea legii; în urma soluționării unei astfel de contestații nu se desființează întreaga procedură a executării silite, ci, în conformitate cu art. 399 alin. 2 C.pr.civ., urmează a se desființa exclusiv numai actele de procedură săvârșite cu încălcarea legii, după care executarea silită se va relua de la ultimul act de procedură valabil.

Opoziția la executare împotriva executării silite a titlurilor de valoare (cec, cambie și bilet la ordin) este reglementată de art. 54 din Legea nr. 59/1934 privind cecul și art. 62 din Legea nr. 58/1934 privind cambia și biletul la ordin.

⁷⁴⁸ A se vedea sentința civilă nr. 1033/2009 a Judecătorei Horezu, disponibilă în Indaco Lege 4.

⁷⁴⁹ A se vedea sentința civilă nr. 17/13.01.2010

a Judecătorei Podu-Turcului și sentința civilă nr. 508/10.02.2010 a Judecătorei Onești, disponibilă în Indaco Lege 4.

Prin exercitarea opoziției debitorul pune în discuție valabilitatea titlului, putând invoca anumite excepții care îl apără de obligația de plată⁷⁵⁰.

În raport de aceste aspecte, problema care se ridică privește contestația la executarea silită însăși prevăzută de art. 399 alin. 1 C.pr.civ., iar nu contestația la executare îndreptată împotriva unui act de executare, pe care debitorul o va putea exercita pe parcursul desfășurării executării silite, fără a mai pune în discuție motive de nulitate ale executării silite în întregul ei sau validitatea titlului executoriu.

Importanța practică a identificării căii de contestare a unei executări silite desfășurate în baza unui titlu de valoare (contestație la executare/opoziție la executare) rezultă din mai multe puncte de vedere:

a) în primul rând, termenul de exercitare este diferit, întrucât contestația la executare întemeiată pe dispozițiile art. 399 alin. 1 C.pr.civ. se poate formula în termen de 15 zile potrivit art. 401 C.pr.civ., iar opoziția la executare se poate formula în termen de 5 zile de la primirea somației cambiale, potrivit art. 62 alin. 1 din Legea nr. 58/1934 – în ceea ce privește cambia și biletul la ordin – și art. 54 alin. 1 din Legea nr. 59/1934 – în ceea ce privește cecul.

b) competența teritorială de soluționare este diferită: contestația la executare întemeiată pe dispozițiile art. 399 alin. 1 C.pr.civ. se soluționează de către instanța de executare, ce se determină potrivit art. 373 alin. 2 C.pr.civ., iar opoziția la executare se soluționează de către judecătorul care a investit titlul de valoare cu formula executorie - art. 62 alin. 2 din Legea nr. 58/1934 și art. 54 alin. 2 din Legea nr. 59/1934.

c) suspendarea executării silite în cazul opoziției de executare se poate dispune numai în situația în care opozițorul nu recunoaște semnătura, înscriindu-se în fals, sau nu recunoaște procura (art. 62 alin. 4 din Legea nr. 58/1934 și art. 54 alin. 4 din Legea nr. 59/1934), în timp ce suspendarea executării silite în cadrul contestației la executare întemeiate pe dreptul comun se dispune în conformitate cu dispozițiile art. 403 alin. 1 C.pr.civ., în situația în care se dovedește că prin continuarea executării silite s-ar produce prejudicii grave și iremediabile sau greu de înlăturat ulterior, indiferent de motivele invocate prin contestația la executare.

d) cu privire la apărările ce se pot formula, astfel cum rezultă din dispozițiile art. 63 alin. 1 din Legea nr. 58/1934 și art. 55 alin. 1 din Legea nr. 59/1934, numai prin intermediul opoziției la executare debitorul poate pune în discuție valabilitatea titlului de valoare ce se pune în executare, în timp ce, în raport de dispozițiile art. 399 alin. 1 și 3 C.pr.civ., pe calea contestației la executare nu pot fi formulate asemenea apărări, fiind inadmisibile.

e) o altă consecință semnificativă privește calea de atac, deoarece art. 62 alin. 3 din Legea nr. 58/1934 stipulează faptul că împotriva hotărârii pronunțate asupra opoziției la executare se poate formula *apel în termen de 15 zile de la pronunțare*; în materia contestației la executare, în conformitate cu art. 402 alin. 2 C.pr.civ. hotărârea se dă fără drept de apel, iar termenul de exercitare a căii de atac curge de la comunicare, potrivit regulii generale.

Apreciem că într-un asemenea conflict între opoziția la executare și contestația la executare problema nu trebuie tranșată

⁷⁵⁰ Stanciu D. Cârpenaru, *Drept comercial român*, Ed. Universul juridic, 2007, p. 592.

de plano în baza principiului *specialia generalibus derogant*, în favoarea opoziției la executare – cale de atac specială.

Astfel, considerăm că executarea silită efectuată în baza unui titlu de valoare trebuie soluționată de către instanța de judecată potrivit temeiului juridic indicat de către debitor și în limitele determinate de calea de contestare aleasă, cu o singură excepție ce privește situația în care se invocă apărări privind validitatea titlului de valoare devenit titlu executoriu.

În acest fel, debitorul poate formula constatare la executarea silită însăși, în conformitate cu dispozițiile art. 399 alin. 1 C.pr.civ., invocând anumite neregularități ale executării silite (spre exemplu, efectuarea plății voluntare anterior începerii executării, lipsa calității sale de debitor, prescrierea dreptului de a solicita executarea silită, etc.), însă nu va putea invoca aspecte privitoare la validitatea titlului executoriu.

Aceste din urmă apărări pot fi formulate numai pe calea opoziției la executare.

Numai în cazul în care debitorul ar invoca asemenea apărări pe calea contestației la executare, instanța, după punerea în discuția contradictorie a părților, ar trebui să califice în temeiul art. 84 C.pr.civ. contestația ca fiind opoziție la executare și să o soluționeze în consecință, cu toate efectele ce decurg din exercitarea acestei căi, așa cum s-au menționat mai sus, iar nu să respingă contestația la executare ca inadmisibilă

cu motivarea că debitorul are la dispoziție o altă cale de atac specială.

Apreciem că în situația în care nu s-au formulat apărări privind validitatea titlului executoriu, instanța nu ar trebui să califice contestația ca fiind opoziție la executare⁷⁵¹. Procedând în sens contrar, s-ar putea chiar restrânge dreptul debitorului de a contesta executarea silită însăși, putându-se ajunge chiar la respingerea cererii de chemare în judecată ca fiind tardiv formulată, deoarece termenul pentru exercitarea opoziției la executare de 5 zile este mai restrictiv decât cel de 15 zile prevăzut pentru contestația la executarea silită⁷⁵², deși debitorul nu a invocat critici cu privire la validitatea titlului executoriu, ci numai neregularități în desfășurarea procedurii de punere în executare silită a titlului de valoare.

În măsura în care nu s-a emis somația cambială, sigura cale de atac împotriva executării silite însăși rămâne contestația la executare întemeiată pe dispozițiile art. 399 alin. 1 C.pr.civ.

Totodată, contrar unor soluții jurisprudențiale⁷⁵³, apreciem că nu se impune judecarea paralelă, în cadrul aceluiași proces, atât a unei opoziții cambiale cât și a contestației la executare, întrucât dispozițiile art. 62 alin. 1 din Legea nr. 58/1934 stipulează faptul că debitorul poate face opoziție „la executare”, din această ultimă sintagmă rezultând că opoziția privește nu numai titlul de valoare ce se pune în executare, ci și actele de executare efectuate în baza sa.

⁷⁵¹ În acest sens, a se vedea și decizia nr. 1006/10.06.2006 pronunțată de Tribunalul București – Secția a V-a Civilă, nepublicată.

⁷⁵² A se vedea sentința civilă nr. 8155/12.06.2009 a Judecătorei Iași, disponibilă în Indaco

Lege 4.

⁷⁵³ A se vedea sentința civilă nr. 17/13.01.2010 a Judecătorei Podu-Turcului și sentința civilă nr. 508/10.02.2010 a Judecătorei Onești, disponibilă în Indaco Lege 4..